

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ **ЯК СИСТЕМА ПРОФЕСІЙНИХ** **І МИСТЕЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ**

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ **ЯК СИСТЕМА ПРОФЕСІЙНИХ** **І МИСТЕЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ**

Збірник матеріалів
ХІІ Міжнародних педагогічно-мистецьких читань
пам'яті професора О.П. Рудницької

Випуск 6 (10)

Київ 2015

Антонович Є.А., Вдовченко В.В. Фундаментальні дослідження неперервної художньо-проектної освіти // Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей: зб. матеріалів ХІІ Міжнар. педагогічно-мистецьких читань пам'яті проф. О.П. Рудницької / [голов, ред.: Г.І. Сотська]. – Вип. 6 (10). – К.: Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України, 2015. – 274 с. С. 210-227.

УДК 37.011.3 – 051:005.336.5:7
ББК: 74:85
П 24

Рекомендовано до друку
вченою радою Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих
НАПН України
(протокол №2 від 15 січня 2015 р.)

Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей: зб. матеріалів XII Міжнар. педагогічно-мистецьких читань пам'яті проф. О.П. Рудницької / [голов. ред.: Г.І. Сотська]. – Вип. 6 (10). – К.: Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України, 2015. – 274 с.

Головний редактор:

Г.І. Сотська, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу змісту та організації педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України;

Редакційна колегія:

Н.Г. Ничкало, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, академік-секретар Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України;

М.П. Вовк, доктор педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу змісту та організації педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України;

Н.О. Філіпчук, кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу змісту та організації педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України;

Ю.В. Грищенко – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу педагогічної майстерності Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України;

О.М. Кутова – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу андрагогіки Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

Рецензенти:

О.В. Матвієнко – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Київського національного лінгвістичного університету;

Л.О. Хомич – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

© Інститут педагогічної освіти
і освіти дорослих НАПН України, 2015

Ячменик М.М.

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ВЧИТЕЛЯМИ УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ ЗАСОБІВ МЕДІАОСВІТИ.....200

Розділ V

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Антонович Є.А., Прищенко С.В.

ДИЗАЙН РЕКЛАМИ:
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ.....204

Антонович Є.А., Вдовченко В.В.

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ НЕПЕРЕРВНОЇ
ХУДОЖНЬО-ПРОЕКТНОЇ ОСВІТИ.....210

Буй І.І.

ЗБЕРЕЖЕННЯ ГОЛОСОВОГО АПАРАТУ У ДІТЕЙ.....227

Гонтова Л.В.

ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
УЧНІВ 5-9 КЛАСІВ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ ХУДОЖНЬОЇ
КУЛЬТУРИ.....229

Зубань В.М.

ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОГО СМАКУ
В УЧНІВ ЗАСОБАМИ ГОПЧАРНОГО МИСТЕЦТВА.....232

Ігнат'єва О.Л.

ОСОБЛИВОСТІ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ
АГРАРНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ.....238

Капшик І.Й.

УКРАЇНСЬКИЙ ОРНАМЕНТ ЯК ЗАСІБ ПАТРІОТИЧНОГО
ВИХОВАННЯ.....240

Ковалевская А.А.

РАЗВИТИЕ КРЕАТИВНОСТИ СТУДЕНТОВ СРЕДСТВАМИ
СОЗДАНИЯ МУЗЫКАЛЬНЫХ ОТКРЫТОК.....243

Коновець С.В.

ВИХОВАННЯ МОРАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ УЧНІВСЬКОЇ
МОЛОДІ ЗАСОБАМИ МИСТЕЦТВА.....247

25. Ульяновский А. Мифодизайн: коммерческие и социальные мифы / А. Ульяновский. – СПб.: Питер, 2005. – 544 с.
26. Ученкова В.В. История рекламы / В.В. Ученкова, Н.В. Старых. – СПб.: Питер, 2002. – 304 с.
27. Феофанов О.А. Реклама: новые технологии в России / О.А. Феофанов. – СПб.: Питер, 2000. – 225 с.

УДК 37.046:7:159.9.07

Є.А. Антонович, В.В. Вдовченко, м. Київ

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ХУДОЖНЬО-ПРОЕКТНОЇ ОСВІТИ

Інтеграція художньої та технологічної освіти незалежної Української держави в освітній європейський простір активізувала потребу в зміні змісту та мети дизайнерського напрямку підготовки фахівців у мистецьких вищих навчальних закладах. Створено передумови для наукової розробки, апробації та впровадження в навчально-виховний процес навчальних закладах України спеціалізацій технологічного профілю із художньо-проектним змістом:

1) профільної підготовки загально-технічних спеціалізацій із 2004 р.: за видами дизайну («Графічний дизайн», «Промисловий дизайн», «Дизайн середовища»); за специфікою художнього проектування у видах дизайну в спеціалізації «Основи дизайну» – площинних дизайнерських об'єктів («Графічний дизайн», «Веб-дизайн», «Дизайн реклами»), об'ємних («Етнодизайн», «Дизайн одягу», «Промисловий дизайн»), просторових («Дизайн середовища», «Ландшафтний дизайн»); за інтеграцією навчальних предметів освітньої галузі «Технології» – «Технології» та «Інформатика» з новітнім видом дизайну («Веб-дизайном»);

2) форми довузівської підготовки в галузі «Дизайн» з 2013 р.;

3) спеціалізацій: «Художньо-проектна творчість» та «Декоративно-прикладне мистецтво» з 2015 р.

Педагогічні фундаментальні дослідження проводяться з огляду на принципи художнього проектування у:

а) Трипільській культурі – гармонізованого ландшафтного довкілля, організації мегаполісного міського та сільського середовищ, організації екстер'єрів та інтер'єрів, предметів побуту, одягу, енергетично збагаченої символіки;

б) сучасній європейській культурі – ергономічно та естетично довершених промислових виробів, дизайну сучасного одягу; художньо-промислового та індустріального наукоємного й технологічно переоснащеного виробництва; соціально спрямованої сфери обслуговування, реклами; особистісно та компетентісно зорієнтованої системи художньо-проектної освіти.

Запроваджені в 2004 – 2011рр. спеціалізації були зорієнтовані на продукт художнього проектування. Результати проведених фундаментальних

досліджень засвідчили недостатню увагу розвитку самого проектувальника, психології художньо-проектної творчості. Звідси нами визначено *перше засадниче положення*: зміна мети, завдань і концептуальних підходів у профільному навчанні зі знаннями (ЗУПівських) результатів профільного навчання на особистісні, компетентісно зорієнтовані результати профільного навчання за спеціалізаціями «Художньо-проектна творчість», «Декоративно-прикладне мистецтво». Ключові компетентності, художньо-проектна і галузева компетентності характеризують творчу особистість проектувальника в декоративно-прикладному мистецтві (далі – ДПМ) та дизайні.

Введення нами у процесі фундаментального дослідження в Інституті педагогіки НАПН України з 2015р. спеціалізацій «Художньо-проектна творчість» та «Декоративно-прикладне мистецтво» на профільному рівні є прерогативою сучасного розвитку національної системи художньо-проектної освіти (до кінця ХХст. – художньо-промислової освіти) та української художньої промисловості, в яких у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. перейшли від ремісничих прийомів копіювання і тиражування виробів до розробки методами художнього проектування (дизайнерськими) якісно нових об'єктів. У народних художніх промислах, у ВНЗ за спеціалізацією «ДПМ» почали готувати фахівців із застосуванням домінуючих у професійній та вищій освіті методів художнього проектування. З цього випливає *друге засадниче положення*: український дизайн базується на тисячолітній художньо-виробничій практиці школи учнівства, починаючи із Трипільської культури 5-7 тис. років тому (Губко О.Г., 2013) виготовлення предметів побуту та одягу, організації культурного ландшафту, житлового та ремісничого, навчального середовища, тому у рамках спеціалізації художньо-проектного напрямку необхідно здійснювати на початковому етапі з 10 кл. базову підготовку шляхом засвоєння (об'єкти праці з декоративно-прикладного мистецтва).

Третє засадниче положення: у технологічному профілі спеціалізації з художнього проектування за складністю опанування, викладання вчителем профільної школи та матеріально-технічним забезпеченням ЗНЗ повинні мати різний рівень засвоєння – від традиційного до інноваційного: «Художньо-проектна творчість», «Декоративно-прикладне мистецтво», «Основи дизайну».

Перед українською педагогічною наукою постало завдання розробити теоретико-методологічні підходи щодо запровадження науково обгрунтованих педагогічних умов для спеціалізацій «Художньо-проектна творчість», «Декоративно-прикладне мистецтво» та «Основи дизайну» на профільному рівні підготовки учнів 10-11 класів у системі неперервної художньо-проектної освіти України.

Четверте засадниче положення: спеціалізації «Художньо-проектна творчість», «Декоративно-прикладне мистецтво» і «Основи дизайну» повинні стати інтегруючими ланками між освітніми галузями «Мистецтво» та

«Технології» на профільному рівні підготовки учнів 10-11 кл. у системі національної неперервної художньо-проектної освіти.

Модулі, розділи «ДПМ» нині структурно і за змістом ґрунтовно розроблено у ВНЗ та позашкільних навчальних закладах (далі – ПНЗ). Тому доцільно в одній спеціалізації «Художньо-проектна творчість» сконцентрувати:

а) в перший рік – базову профільну підготовку з ДПМ, диференційовано до віку учнів 10 класу;

б) на другий рік – фундаментальну на шкільному рівні профільну підготовку – опанування методів художнього проектування у різновидах дизайну, диференційовано до віку учнів 11 класу.

При цьому варто:

у 10 класі – опановувати особистісно важливий навчальний матеріал для розуміння вербального, візуального, предметно-пластичного процесу творення художнього образу в ДПМ із «Психології художньо-проектної творчості»;

у 11 класі – засвоювати важливу для індивідуальної рефлексії результати художньо-проектної діяльності у різновидах дизайну – психологію сприйняття та відображення під час вивчення навчального матеріалу з «Психології реклами».

Дієвість та ефективність засвоєного в 10-11 кл. навчального матеріалу з «Психології творчості» у процесі опанування спеціалізацій «Художньо-проектна творчість», «ДПМ» та «Основи дизайну» (за видами дизайну – «Етнодизайн», «Графічний дизайн», «Веб-дизайн», «Дизайн реклами», «Дизайн одягу», «Промисловий дизайн», «Дизайн середовища», «Ландшафтний дизайн») повинна проявитися у практичній діяльності старшокласників під час самостійного виконання творчих проєктів за вивченими розділами.

П'яте засадниче положення: профільне навчання доцільно проводити за трьома рівнями в системі неперервної художньо-проектної освіти: пропедевтичним – у 5-7 класах, до профільним – у 8-9 класах, профільним у – 10-11 кл., з дотриманням дидактичних принципів наступності під час переходу на кожний новий рівень і перспективності, з урахуванням вимог до готовності студентів ВНЗ спеціальності «Дизайн».

Така багаторівнева підготовка у профільній школі викликана значними обсягами навчального матеріалу. Окрім того, кожен рівень є етапом формування у процесі неперервної художньо-проектної освіти самої особистості учня-творця, здатного до пошукової, дослідницької, експериментальної художньо-проектної роботи.

Шосте засадниче положення: педагогічне проектування структури та змісту спеціалізацій «Художньо-проектна творчість», «Декоративно-прикладне мистецтво» та «Основи дизайну» повинне базуватися на синтезі (інтеграції) художньої та технологічної освіти в художньо-проектній творчості креативної особистості проєктувальника.

15 років фундаментальних і прикладних досліджень в Інституті педагогіки НАПН України з розробки, апробації авторами змісту та методики «Основ дизайну» в основній і старшій профільній школі привели до висновку, що розв'язати проблему профільної та довузівської підготовки за спеціалізацією «Основ дизайну» в межах освітньої галузі «Технології» неможливо без художньої підготовки учнів у художніх школах, у художніх гуртках ПНЗ або на заняттях елективних курсів, факультативних заняттях у ЗНЗ. Для планомірної художньо-проектної профільної підготовки майбутніх майстрів ДПМ для художньої промисловості, а також ландшафтних дизайнерів, дизайнерів середовища (дизайнерів екстер'єрів, інтер'єрів), дизайнерів одягу, промислових дизайнерів, дизайнерів-графіків, веб-дизайнерів та дизайнерів-рекламістів для індустріального виробництва і соціальної сфери – необхідна не тільки проектно-технологічна підготовка, а передусім художньо-проектна підготовленість школярів для здатності (уміння) створювати образ і форму об'єктів проектування (образотворення, формотворення) в кожному із зазначених видів дизайну. Окрім художньо-проектного мислення, старшокласник повинен володіти художньо-образним мисленням, яке не можна сформувати лише у процесі проектно-технологічної підготовки. При цьому ми акцентуємо увагу в новому періоді дослідження (2015 – 2017 рр.) не тільки на опануванні методами художнього проектування в процесі профільного навчання, як то було у 2009 – 2011 рр., а передусім – на навчанні та вихованні креативної особистості учня профільної школи засобами художньо-проектної творчості, який буде здатний оволодіти методами художнього проектування для навчальної предметно-перетворювальної діяльності.

Сьоме засадниче положення: перехід від процесуально зорієнтованої неперервної технологічної освіти, фахової неперервної дизайнерської освіти у вищій школі до неперервної художньо-проектної освіти (назва якої найбільш точно відображає структуру та зміст освіти майбутнього майстра ДПМ і дизайнера) в ЗНЗ, позашкільних навчальних закладах (ПНЗ), а також ВНЗ на різних освітньо-кваліфікаційних рівнях.

У 2014 р. нами введено в науковий обіг новий термін у галузі педагогіки мистецтва – «неперервна художньо-проектна освіта» на зміну поняття «дизайн-освіта» в ЗНЗ, ПНЗ. Дизайн-освіта, на нашу думку, більше стосується фахової підготовки студентів дизайнерських факультетів ВНЗ освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» і тому є вузькопрофесійним терміном фахової підготовки за обраною спеціалізацією. Поняття «дизайн-освіта» не охоплює із-за своєї специфіки значний сектор художнього виробництва в окремих регіонах України, де знаходяться основні осередки народних художніх промислів (Київщина, Полтавщина, Львівщина, Дніпропетровщина та ін.).

Восьме засадниче положення: теоретико-методологічні витoki системи національної неперервної художньо-проектної освіти закорінені в історії художньо-промислових шкіл Києва, Львова, Харкова, Одеси, Ужгороду, Косова, Вишніці, Миргороду та ін. кінця XIX – початку XX ст., які були

реорганізовані в училища, технікуми, коледжі, а з кінця XX – початку XXI ст. – в інститути декоративно-прикладного мистецтва і дизайну, а також у факультети та інститути національних університетів. Саме в зазначених художньо-ремісничих осередках, а згодом – художньо-промислових центрах, було відкрито художньо-промислові школи.

Реорганізація художньо-промислової освіти у 2015 р. в Україні дійшла й до шкільного рівня – профільної підготовки в 10-11 кл., допрофільної підготовки у 8-9 кл., пропедевтичного рівня підготовки в 5-7 кл. Відсутність державного замовника (з боку художньо-промислових підприємств і художніх комбінатів) для підготовки фахівців художньо-промислового та індустріального виробництва і домінування у ППНЗ та ВНЗ методу творчих проєктів для розробки образу та форми суспільно-корисних об'єктів праці вимагає заміни назви освіти з «художньо-промислової» в XX ст. та «дизайн-освіти» на початку XXI ст. на більш відповідну і обґрунтовану назву – «художньо-проєктна освіта». Вагомим фактом недостатньо обґрунтованого введення в ЗНЗ терміна «дизайн-освіта» є відсутність у Державному стандарті базової та повної загальної середньої освіти освітньої галузі «Дизайн». При цьому для ЗНЗ визначено дві освітні галузі – «Мистецтво» та «Технології», які в синтезованих (інтегрованих) вимогах надають можливість учням із художньо-проєктними здібностями не тільки обрати для себе подальший шлях навчання в мистецьких ВНЗ на дизайнерських факультетах, а й отримати пропедевтичну, допрофільну та профільну підготовку в ЗНЗ яка є невід'ємною складовою національної системи неперервної художньо-проєктної освіти.

Змістове наповнення освітніх галузей «Мистецтво» та «Технології» базової та повної загальної середньої освіти зумовлене докорінним оновленням художньо-проєктної культури в Україні, Європі та в інших країнах світу, а тому й художнього проєктування – дизайну, художніх технік і технологій у ДПМ, а також вимогами науково-технічного та соціально-економічного поступу українського художньо-промислового та індустріального виробництва. Сучасному етапу розвитку художньо-проєктної освіти України властива загальна закономірність – освітній процес ЗНЗ, система мистецької і технологічної освіти співвідносяться з рівнем нагальних потреб суспільства щодо євроінтеграції, гармонізації природного та предметного довкілля на засадах краси і доцільності. Відповідно відбувається орієнтація науковців у розробці спеціалізації профільної школи на більш прикладну підготовку фахівців у галузі художнього проєктування для художньо-промислового та індустріального виробництва, фундаменталізацію та інтенсифікацію системи художньо-проєктної освіти профільного рівня. Вимога ЄС щодо інтегрування у європейський освітній простір може бути виконана тільки завдяки науково обґрунтованому узгодженню змісту і форм профільної освіти із потребами дизайнерських розробок у індустріальному виробництві, а також сучасних художньо-проєктних розробках виробів ДПМ у художньому виробництві, що призведе

до більшої соціально-економічної ефективності українських розробок на європейському ринку дизайн-продуктів та дизайнерських послуг.

Дев'яте засадниче положення: випереджальний характер тривісного навчання у профільній школі. На думку президента НАПН України, академіка В. Кременя «соціально-економічна, політична, духовна модель розвитку нашого суспільства може бути оптимальною лише тоді, коли ми, конструюючи її та обираючи шляхи реалізації цієї моделі, будемо орієнтуватися не тільки на внутрішні реалії, а й на загально-цивілізаційні тенденції розвитку людства. Це потрібно для того, щоб зробити випереджальний крок у розвитку України, а не постійно когось наздоганяти. Тому, модернізація освіти є важливим чинником соціального, економічного і політичного розвитку України (Кремень В.Г., 2015).

Проєктування, розробка структури, змісту та методики спеціалізацій «Художньо-проєктна творчість», «Декоративно-прикладне мистецтво», «Основи дизайну» на профільному рівні підготовки учнів 10-11 кл. у системі неперервної художньо-проєктної освіти можлива тільки за умови науково обґрунтованого визначення випереджального характеру концептуальних підходів до розробки теоретико-методичних засад щодо синтезування (інтегрування) вимог освітніх галузей «Мистецтво» та «Технології» до учнів профільної школи. Новітній зміст спеціалізацій технологічного профілю забезпечить потребу сучасного українського суспільства в естетичному оновленні предметного довкілля. Варто констатувати, що сучасні художньо-проєктні розробки в Україні у формі вітчизняних дизайнерських проєктів створені на поч. XXI ст. першими фахівцями у галузі дизайну нового покоління, що отримали фахову підготовку в мистецьких ВНЗ III-IV рівнів акредитації. Їх навчали викладачі, які фактично не мали педагогічної освіти, не були науковцями в галузі педагогіки мистецтва. Але це були досвідчені практики – художники, архітектори, мистецтвознавці, модельєри, стилісти, інженери, конструктори, технологи.

Десяте засадниче положення: здатність профільного рівня неперервної системи художньо-проєктної освіти до змін. Здатність освітньої системи вищої і профільної школи до змін багато в чому визначається інноваційним підходом до постановки цілей, відбору змісту, організації освітнього процесу, оцінки досягнутих результатів. Зараз частину пропедевтичних, довузівських завдань ВНЗ взяли на себе ЗНЗ профільного рівня. Сучасний стан суспільних відносин, економіки України, рівня розвитку художньо-промислового та індустріального виробництва призвів до необхідності переосмислення ключових цілей і завдань художньо-проєктної освіти, основних вимог на рівнях пропедевтичної (5-7 кл.), допрофільної (8-9 кл.), профільної (10-11 кл.) підготовки майбутніх майстрів ДПМ, дизайнерів, рекламистів. Спочатку художньо-проєктна творчість на профільному рівні, а потім фахова діяльність вимагає від працівників художньо-промислового виробництва і галузі дизайну в індустріальному виробництві застосування якнайширшого спектру здібностей, розвитку неповторних індивідуальних та

інтелектуальних якостей творчої особистості майбутнього майстра ДПМ, дизайнера, рекламіста.

Одинадцять засадничих положень: художньо-проектна освіта повинна орієнтуватися не тільки на розвиток виробничих і соціальних технологій найближчого майбутнього, але й на потреби та можливості людини в усіх п'яти сферах життєдіяльності.

За таких умов основним завданням у системі художньо-проектної освіти стає не тільки профільна підготовка фахівця, а передусім становлення особистості майбутнього майстра ДПМ та дизайнера в особистісно привабливій сфері життєдіяльності, який опановує не тільки художньо-проектний досвід, а й культурний досвід людства, усвідомлює своє місце в суспільстві, уже зі шкільного віку здатний до художньо-проектної діяльності у профільній школі з орієнтуванням на фахову діяльність, до самовизначення, саморегуляції, саморозвитку в умовах неперервності й наступності в освіті.

Дванадцять засадничих положень: у результаті педагогічного проектування профільної підготовки за спеціалізацією «Художньо-проектна творчість», «Декоративно-прикладне мистецтво», «Основи дизайну» у системі неперервної художньо-проектної освіти необхідно змодельовати освітній навчально-виробничий простір профільного рівня для вільної творчої комунікації, який охопить всі п'ять сфер життєдіяльності з відповідними до них видами дизайну. При цьому сама освітня комунікація у процесі творчого перетворення старшокласником навколишнього середовища неминує набувати проектного характеру.

Завданням педагогічного проектування профільного рівня художньо-проектної освіти за спеціалізаціями «Художньо-проектна творчість», «Декоративно-прикладне мистецтво», «Основи дизайну» є створення в освітньому середовищі ЗНЗ образу сучасної динамічно змінної художньо-проектної культури України, що постає в образній формі як цілісна система. Проектність у системі «матеріальне середовище – художньо-проектний образ» визначається як особливий тип і своєрідна культура мислення, яка повинна відтворюватися й розвиватися в освітньому просторі.

Отже, за окресленими вище засадничими положеннями щодо розробки педагогічних умов для спеціалізації «Художньо-проектна творчість», «Декоративно-прикладне мистецтво», «Основи дизайну» на профільному рівні підготовки учнів 10-11 кл. у системі неперервної художньо-проектної освіти нами сформульовано теоретичне узагальнення: художньо-проектну освіту потрібно розглядати крізь призму методології соціально-культурного проектування. Тому виникає нагальна необхідність розробки фундаментальної теорії, методології, педагогічних умов, науково-методичних матеріалів, принципів і методів, навчальних матеріалів для реалізації їх у навчальному процесі профільного рівня художньо-проектної освіти за спеціалізаціями «Художньо-проектна творчість», «Декоративно-прикладне мистецтво», «Основи дизайну».

ЛІТЕРАТУРА:

1. Антонович Є.А. Етноренесанси в культурі XX століття та їхні дизайнерські виміри / Є.А. Антонович // Етнодизайн: європейський вектор розвитку і національний контекст: зб. наук. пр.; упорядн. і відп. ред. Є.А. Антонович. – Полтава: ПНПУ ім. В.Г. Короленка, 2015. – Кн. 1. – С. 5-11.
2. Антонович Є.А. Теоретико-методологічні засади дизайну [Текст] / Є.А. Антонович // Скрижалі. Декоративне мистецтво і дизайн: наук.-мист. студії; Київський держ. ін.-т декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука; ред. кол.: І.І. Міщенко та ін. – К.; Чернівці: Родовід, 2009. – С. 199-210.
3. Антонович Є.А. Теорія і методика дизайну в контексті розробки концепції сучасного національного дизайну / Є.А. Антонович // Педагогіка вищої та середньої школи: зб. наук. пр. – Вип. 13. – Спец. вип.: Мистецько-педагогічна освіта: проблеми та перспективи. – Кривий Ріг: КДПУ, 2005. – С. 3-10.
4. Антонович Є.А., Васишин Я.В., Шпільчак В.А. Російсько-український словник-довідник з інженерної графіки, дизайну та архітектури: навч. посіб. / Є.А. Антонович, Я.В. Васишин, В.А. Шпільчак. – Львів: Світ, 2001. – 240 с.
5. Антонович Є.А., Вдовченко В.В. та ін. Етнодизайн: Експериментальна програма для 5-9 кл. / Є.А. Антонович, В.В. Вдовченко та ін. // Сільська школа України. – 2004. – №21(93). – С. 4-23.
6. Антонович Є.А., Вдовченко В.В. Синтез дизайну і технологій у системі національної неперервної дизайн-освіти / Є.А. Антонович, В.В. Вдовченко // Теорія і методика виховання: наук.-пед. вісник; за ред. В.Г. Бутенка. – Херсон: Гринь Д.С., 2012. – Вип. 2. – С. 4-10.
7. Антонович Є.А., Вдовченко В.В. Сучасна модель довузівської підготовки з «Основами дизайну» на засадах етнодизайну для дизайнерських факультетів мистецьких вишів / Є.А. Антонович, В.В. Вдовченко // Етнодизайн: європейський вектор розвитку і національний контекст: зб. наук. пр.; упорядн. і відп. ред. Є.А. Антонович. – Полтава: ПНПУ ім. В.Г. Короленка, 2015. – Кн. 1. – С. 279-289.
8. Антонович Є.А., Вдовченко В.В. Сучасні підходи до розробки навчально-методичного комплексу з «Основами дизайну» для профільної школи у неперервній системі національної дизайн-освіти (на базі етнодизайну) / Є.А. Антонович, В.В. Вдовченко // Становлення і розвиток етнодизайну: український та європейський досвід: зб. наук. пр.; упорядн. і відп. ред. Є.А. Антонович. – Полтава: Полтавський літератор, 2012. – Кн. 1. – С. 107-127.
9. Антонович Є.А., Вдовченко В.В. Фундаментальні та прикладні дослідження синтезу дизайну і технологій у системі неперервної дизайнерської та технологічної освіти / Є.А. Антонович, В.В. Вдовченко // Становлення і розвиток етнодизайну: український та європейський досвід: зб.

наук. пр.; упорядн. і відп. ред. Є.А. Антонович. – Полтава: Полтавський літератор, 2012. – Кн. 1. – С. 104-113.

10. Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво: підруч. / Є.А. Антонович, Р.В. Захарчук-Чугай, М.Є. Станкевич. – Львів: Світ, 1993. – 272 с.

11. Божко Т.О. Графічний дизайн: Розгалуження спеціалізації і проблеми підготовки фахівців / Т.О. Божко // Технічна естетика і дизайн: міжвідом. наук.-техн. зб.; відп. ред. М.І. Яковлев. – К.: Віпол, 2008. – Вип. 5. – С. 156-162.

12. Божко Т.О. Креативність у структурі підготовки дизайнерів-графіків [Текст] / Т.О.Божко // Скрижалі. Декоративне мистецтво і дизайн: наук.-мист. студії; Київський держ. ін.-т декор.-прикл. мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука; редкол.: І.І. Міщенко та ін. – К.; Чернівці: Родовід, 2009. – С. 211-213.

13. Божко Т.О. Інтеграція знань, як умова підготовки дизайнерів-графіків / Т.О. Божко // Вісник Харк. держ. академії дизайну і мистецтв [Текст]: зб. наук. пр.; за ред. В.Я. Даниленка – Х.: ХДАДМ, 2008. – №3 (Мистецтвознавство. Архітектура). – С. 13-23.

14. Божко Т.О. Методичні основи удосконалення проектування продукції графічного дизайну: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.07 – дизайн / Божко Тетяна Олександрівна; Київський нац. ун-т культури і мистецтв. – К., 2011. – 20 с.

15. Божко Т.О. Формування проєктної культури дизайнерів-графіків як науково-педагогічна проблема / Т.О. Божко // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи: зб. наукових праць. – К.: Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2010. – Вип. № 2. – С. 109-117.

16. Вдовченко В.В. Довузівська підготовка зі спеціальності «Дизайн»: профільне навчання: дис. у формі наукової доповіді доктора філософії в галузі дизайну: спеціальність «Дизайн» / Вдовченко Віктор Володимирович; Міжнародна кадрова академія. – К., 2013. – 64 с.

17. Вдовченко В.В. Забезпечення наступності змісту навчання основам матеріалознавства в загальній школі (на прикладі обробки деревини): зб. наук. пр.: Спецвип. / В.Г. Кузь (гол. ред.) та ін. / В.В. Вдовченко. – К.: Науковий світ, 2002. – С. 21-24.

18. Вдовченко В.В. Застосування понять з дизайнерського проектування в технологічній освіті // Zbiór raportów naukowych «Aktualne naukowe badania. Od teorii do praktyki»/ (30/03/2014 – 31/03/2014). – Warszawa Wydawca: Sp. Z o.o. «Diamont trading tour», 2014. – С. 59-60.

19. Вдовченко В.В. Концепція навчально-методичного комплексу з «Основ дизайну» для 10-11 (12) кл. / В.В. Вдовченко // Зміст і технології шкільної освіти: матеріали звітної наукової конференції 30-31 березня 2005 р. – К., 2005. – С. 77-78.

20. Вдовченко В.В. Місце і роль праці у формуванні творчої особистості школярів / В.В. Вдовченко // Вісник Черкаського університету. – Черкаси, 2001. – Вип. 23. – С. 13-16.

21. Вдовченко В.В. та ін. Навчальна програма «Трудове навчання: основи дизайну» для загальноосв. навч. закладів нового типу: ліцеїв, гімназій, коледжів (5-9 класи). Рекомендовано МОН України (№1/11-3179 від 25.07.2008 р.) / В.В. Вдовченко та ін. // Трудове підгот. в закладах освіти. – 2010. – №9. – С. 13-34; 2010. – №10. – С. 29-48; 2010. – №11-12. – С. 11-30.

22. Вдовченко В.В. Наукове обґрунтування добору і реалізації змісту навчального предмета «технології» з технічних видів праці в основній школі / В.В. Вдовченко // Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки за 2012 рік: наук. видання. – К: Ін-т педагогіки, 2013. – С. 302-303.

23. Вдовченко В.В. Пейзажний парк «Олександрія» європейського типу в Білоцерківській резиденції графів Браницьких / В.В. Вдовченко // Становлення образотворчого мистецтва в сучасному соціокультурному просторі: матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф. (Луганськ, 20-21 лютого 2014 р.). – Луганськ: Вид-во ЛДАКМ, 2014. – С. 46-51.

24. Вдовченко В.В. Прикладні експериментальні дослідження – апробація змісту інтегрованих курсів із навчальних предметів освітніх галузей «Мистецтво» та «Технології» у Кловському ліцеї № 77 м. Києва / В.В. Вдовченко // Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки НАПН України за 2011 рік: наук. видання. – К.: Ін-т педагогіки, 2012. – С. 291-293.

25. Вдовченко В.В. Проєктне моделювання на заняттях з освітньої галузі «Технології» / В.В. Вдовченко // Вісник Черкаського університету. – Черкаси, 2001. – Вип. 26. – С. 19-22.

26. Вдовченко В.В. Проектування та виготовлення виробів з деревини: Орієнтовний тематично-календарний план модуля (для сільських шкіл) / В.В. Вдовченко // Сільська школа України. – 2014. – №8 (80). – С. 14-23.

27. Вдовченко В.В. Реалізація змісту модуля «Проектування та виготовлення виробів із деревини» в 5-9 кл. / В.В. Вдовченко // Трудове підгот. в закладах освіти. – 2002. – №3. – С. 4-13.

28. Вдовченко В.В. Результативність науково-дослідної роботи в технологічному напрямі профільного навчання з «Основ дизайну» / В.В. Вдовченко // Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки за 2008 рік: інформ. видання. – К: Педаг. думка, 2009. – С. 341-343.

29. Вдовченко В.В. Світ професій / В.В. Вдовченко // Дизайн-освіта: Профільне навчання старшокласників: програми, календарні плани і не тільки...; упоряд.: В. Вдовченко та ін. – К.: Шкіл. світ; Вид. Л. Галіцина, 2006. – С. 104-114.

30. Вдовченко В.В. Теоретичне моделювання реалізації предметної (проєктно-технологічної) компетентності на заняттях «Трудового навчання» (основна школа) / В.В. Вдовченко // Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки НАПН України за 2013 рік. – К., 2013. – С. 302-303.

31. Вдовченко В.В. та ін. Трудове навчання: технології і дизайн. Програма для 5-го кл. / В.В. Вдовченко та ін. // Сільська школа України. – 2004. – №21 (93). – С. 14-27.

32. Вдовченко В.В. Формування понять з художнього та технічного проектування (за проектно-технологічною системою неперервної технологічної освіти професора Вдовченка В.В.) / В.В. Вдовченко // Реклама як художньо-комунікативні практики: зб. матеріалів Міжн. наук.–практ. конф., м. Харків, 27 бер. 2014 р.; за заг. ред. В.Я. Даниленка. – Харків: ХДАДМ, 2014. – С. 21-24.

33. Вдовченко В.В., Антонович Є.А. Методика викладання образотворчого мистецтва і дизайну: навч. програма для підготовки, перепідготовки вчителя образотв. мистецтва і вчителя труд. навч. для викладання профільних програм за напрямом «Дизайн»: «Етнодизайн», «Основи дизайну», «Графічний дизайн», «Веб-дизайн», «Дизайн реклами», «Дизайн середовища (дизайн інтер'єрів та екстер'єрів)», «Ландшафтний дизайн» / В.В. Вдовченко // Завуч. – 2006. – №16 (274). – С. 33-44.

34. Вдовченко В.В., Антонович Є.А. Методика викладання образотворчого мистецтва і дизайну: навч. програма для підготовки, перепідготовки вчителя образотв. мистецтва і вчителя труд. навч. для викладання профільних програм за напрямом «Дизайн»: «Етнодизайн», «Основи дизайну», «Графічний дизайн», «Веб-дизайн», «Дизайн реклами», «Дизайн середовища (дизайн інтер'єрів та екстер'єрів)», «Ландшафтний дизайн» / Є.А. Антонович, В.В. Вдовченко // Дизайн-освіта: Профільне навчання старшокласників: програми календарні плани і не тільки...; упоряд.: В. Вдовченко та ін. – К.: Шкіл. світ; Вид. Л. Галіцина, 2006. – С. 89-100.

35. Вдовченко В.В., Антонович Є.А. Навчально-методичні комплекти за профілем «Дизайн», 10–11 кл. / В.В. Вдовченко // Завуч. – 2005. – №30 (252). – С. 1-6. (Наша вкладка).

36. Вдовченко В.В., Антонович Є.А. Навчально-методичні комплекси за профілем «Дизайн» / В.В. Вдовченко, Є.А. Антонович // Інформатика. – 2005. – №31-32 (319-320). – С. 24-27.

37. Вдовченко В.В., Антонович Є.А. Основи дизайну: Програма профільн. навч. у 10-11 кл. / В.В. Вдовченко // Сільська школа України. – 2005. – №29-30 (139-140). – С. 3-13.

38. Вдовченко В.В., Антонович Є.А. Основи дизайну. Програма занять для учнів 10-11-х кл. / В.В. Вдовченко, Є.А. Антонович // Завуч. – 2005. – №30 (252). – С. 7-20. (Наша вкладка).

39. Вдовченко В.В., Антонович Є.А. Програма профільн. навч. для загальн. навч. закладів з трудового навчання у 10–11 кл. «Основи дизайну» / В.В. Вдовченко, Є.А. Антонович // Освіта і управління. – 2005. – Т. 8. – Ч. 2. – С. 115-149.

40. Вдовченко В.В., Антонович Є.А. Словник-довідник // Дизайн-освіта: Профільне навчання старшокласників: Програми календарні плани і

не тільки...; упоряд.: В. Вдовченко та ін. – К.: Шкіл. світ; Вид. Л. Галіцина, 2006. – С. 115-125.

41. Вдовченко В.В. та ін. Вивчення і узагальнення педагогічного досвіду / В.В. Вдовченко та ін. // Труд. підгот. у закл. освіти. – 2004. – №1. – С. 23-25.

42. Вдовченко В.В. та ін. Графічний дизайн: Профільна програма для 10–11 класів / В.В. Вдовченко та ін. // Сільська школа України. – 2005. – №11(121). – С. 18-32.

43. Вдовченко В.В. та ін. Дизайн середовища: програма і методичні рекомендації для профільн. навч. учнів 10–11 кл. загальноосв. навч. закл. / В.В. Вдовченко та ін. // Освіта і управління. – 2007. – Т.10. – №3-4. – С. 163-196.

44. Вдовченко В.В. та ін. Інтегрований курс «Інформатика – WEB–дизайн –технологія»: програма профільного навчання для учнів 10-11 кл. загальноосв. навч. закладів, ліцеїв, гімназій / В.В. Вдовченко та ін. // Освіта і управління. – 2007. – Т.10. – Ч. 2. – С. 100-151.

45. Вдовченко В.В. та ін. Навч. програма для 11–річної школи. Технології. 10-11 кл. Програма для профільн. навчання учнів загальноосв. навч. закладів. Спеціалізація «Основи дизайну». Технологічний напрям. Технологічний профіль. Наказ МОН № 1021 від 28.10.2010 р. Про надання навч. прогр. грифу «Затверджено МОН України» / В.В. Вдовченко та ін. – К., 2010. – 96 с.

46. Вдовченко В.В. та ін. Навч. прогр. для 11–річної шк. Технології. 10-11 кл. Програма для профільного навчання учнів загальноосв. навч. закладів. Спеціалізація «Основи дизайну». Технологічний напрям. Технологічний профіль. Наказ МОН № 1021 від 28.10.2010 р. Про надання навч. програмам грифу «Затверджено МОН України». 2010.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=education/average/prog12>.

47. Вдовченко В.В. (кер. авт. кол.) та ін. Основи дизайну: підруч. для 10 кл. загальноосв. навч. закл. Профільн. рівень [за ред. В.В. Вдовченка]. – К.: Педаг. думка, 2010. – 304 с.: іл.

48. Вдовченко В.В. (кер. авт. кол.) та ін. Основи дизайну: підручник для 10 кл. загальноосв. навч. закл. Профільн. рівень [за ред. В.В. Вдовченка]. – К.: Педаг. думка, 2010. – 304 с.: іл. Електронні версії перших розділів підручників для 10-х класів загальноосвітніх навчальних закладів. Технології. Основи дизайну (профільний рівень) (авт. Вдовченко В.В. та ін.). – К.: Педаг. думка: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=pidruchniki10>.

49. Вдовченко В.В. (кер. авт. кол.) та ін. Основи дизайну: підручник для 10 класу загальноосв. навч. закл. Профільн. рівень [за ред. В.В. Вдовченка]. – К.: Педаг. думка, 2010. – 304 с.: іл. Електронна повна версія підручника для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Технології. Основи дизайну (профільний рівень) (авт. Вдовченко В.В. та ін.).

– К.: Педаг. думка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://iitzo.gov.ua/elektronni_pidruchniki_dly_10_klasu_znz.html.

50. Вдовченко В.В. та ін. Основи дизайну : програма профільн. навч. для загальноосв. навчальних закладів з трудового навчання у 10–12 кл. Наказ МОН № 122 від 22.02.2008 р. Про надання навч. прогр. грифу «Затверджено МОН України» / В.В. Вдовченко // Освіта і управління. – 2008. – Т. 11. – № 1. – С. 116–149 (10 кл.).

51. Вдовченко В.В. та ін. Основи дизайну: Програма профільн. навч. для загальноосв. навч. закладів з трудового навчання у 10–12 класах. Наказ МОН №122 від 22.02.2008 р. Про надання навчальним програмам грифу «Затверджено МОН України» / В.В. Вдовченко // Освіта і управління. – 2008. – Т. 11. – № 2–3. – С. 89–122 (11–12 кл.).

52. Вдовченко В.В. та ін. Педагогічні умови реалізації технологічного профільного навчання / В.В. Вдовченко // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія №13. Проблеми трудової та професійної підготовки: зб. наук. праць. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. – Вип. 6. – С. 213–214.

53. Вдовченко В.В. та ін. Програма профільного навчання для загальноосвітніх навчальних закладів з трудового навчання у 10–11 класах «Графічний дизайн» / В.В. Вдовченко // «Освіта і управління». – 2007. – Т. 10. – №1. – С. 129–160.

54. Вдовченко В.В. та ін. Прогностичні концептуальні підходи до реформування технологічної освіти учнів загальноосвітньої школи // Наукові записки : [зб. наук. статей] / В.В. Вдовченко та ін. / М-во освіти і науки України ; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова ; укл. Л.Л. Макаренко. – К. : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011. – Вип. 98. – С. 50–62.

55. Вдовченко В.В. та ін. Промисловий дизайн: програма для 10–11 кл. Профільне навчання / В.В. Вдовченко та ін. // Сільська школа України. – 2004. – № 31 (103). – С. 10–20.

56. Вдовченко В.В. та ін. Профільне навч. за напрямом «Промисловий дизайн». Прогр. для 10–11 кл. // Дизайн-освіта. Профільне навчання старшокласників: Програми календарні плани і не тільки...; упоряд.: В. Вдовченко та ін. – К.: Шкіл. світ; Вид. Л. Галіцина, 2006. – С. 75–88.

57. Вдовченко В.В. та ін. Урок під мікроскопом / В.В. Вдовченко та ін. // Сільська школа України. – 2003. – №19–21 (55–57). – С. 3–6.

58. Вдовченко В.В., Вдовченко З.В. Оригінальні рішення проблеми креативності старшокласників у фундаментальних і прикладних дослідженнях художнього і технічного проектування / В.В. Вдовченко, З.В. Вдовченко //Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки за 2009 рік: інформ. видання. – К: Педаг. думка, 2010. – С. 232–233.

59. Вдовченко В.В., Вдовченко З.В. Упровадження результатів дослідження сучасних педагогічних умов для профільного навчання на експериментальних майданчиках Інституту педагогіки НАПН України /

В.В. Вдовченко // Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки за 2010 рік: наук. видання. – К: Інститут педагогіки, 2011. – С. 243–244.

60. Вдовченко В.В., Коноваленко А.М. та ін. Обробка деревини і дизайн середовища (маркетрі) 10–11 кл. Профільна програма / В.В. Вдовченко // Сільська школа України. – 2004. – № 34 (106). – С. 12–21.

61. Вдовченко В.В., Коноваленко А.М. та ін. Прогр. профільн. навчання для загальноосв. навч. закладів з труд. навчання у 10–11 кл. «Дизайн середовища: художня обробка деревини (маркетрі)» / В.В. Вдовченко // Освіта і управління – 2004. – Т. 7. – №3–4. – С. 169–184.

62. Вдовченко В.В. Коноваленко А.М. та ін. Програма профільн. навчання для загальноосвітніх навчальних закладів з трудового навчання у 10 – 11 класах. «Художня обробка деревини (різьблення по дереву)» / В.В. Вдовченко, А.М. Коноваленко та ін. // Дизайн-освіта. Профільне навчання старшокласників: програми, календарні плани і не тільки...; упоряд.: В. Вдовченко та ін. – К.: Шкіл. світ; Вид. Л. Галіцина, 2006. – С. 45–61.

63. Вдовченко В.В. Коноваленко А.М. та ін. Програма профільн. навчання для загальноосвітніх навчальних закладів з трудового навчання у 10 –11 класах. «Дизайн середовища: художня обробка деревини (маркетрі)» // Дизайн-освіта. Профільне навчання старшокласників: Програми, календарні плани і не тільки...; упоряд.: В. Вдовченко та ін. – К.: Шкіл. світ; Вид. Л. Галіцина, 2006. – С. 62–72.

64. Вдовченко В.В., Терещук Б.М. Результати експериментальної апробації структури учнівського творчого проекту в технологічній підготовці з «Основ дизайну» в 10–11 кл. / В.В. Вдовченко, Б.М. Терещук // Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки за 2010 рік: наук. видання. – К: Ін-т педагогіки, 2011. – С. 244–245.

65. Губко О.Т. Психологія українського народу / Олексій Губко. – К.: Задруга, 2003. – 400 с.

66. Губко О.Т. Психологія українського народу: наук. дослідж.: у 4-х кн. Кн. 1: Психологічний склад праукраїнської народності / Олексій Губко. – К.: Видавець Сергій Наливайко, 2010. – 504 с.; іл.

67. Губко О.Т. Психологія українського народу: наукове дослідження: у 2 кн. Кн. 2: Психологічні особливості наших країн у міжчасі Трипілля – сучасна Україна / Олексій Губко. – К.: Діло, 2013. – 400 с.

68. Даниленко В.Я. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури ХХ століття (національний та глобалізаційний аспекти): дис. ... доктора мистецтвознавства: 05.01.03 / Даниленко Віктор Якович. – Харків, 2006. – 401 с.

69. Даниленко В.Я. Дизайн: підруч.; Харківська держ. академія дизайну і мистецтв; Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України / В.Я. Даниленко. – Харків: Вид-во ХДАМ, 2003. – 320 с.

70. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Затверджений постановою Кабінету Міністрів України №1392 від 23 листопада 2011 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/cardnpd/1392-2011>.

71. Дизайн-освіта: Профільне навчання старшокласників: Програми, календарні плани і не тільки ...; упоряд.: В. Вдовченко та ін. – К.: Шкіл. світ; Вид. Л. Галіцина, 2006. – 128 с.

72. Захарчук-Чугай Р.В., Антонович Є.А. Українське народне декоративно-прикладне мистецтво : навч. посібн. / Р.В. Захарчук-Чугай, Є.А. Антонович. – К.: Знання, 2012. – 342 с.; іл.

73. Кепша Я.С. Навчально-виховний процес позашкільних навчальних закладів в умовах реалізації компетентнісного підходу / Я.С. Кепша // Молодь і ринок. – 2006. – № 9. – С. 43-48.

74. Кепша Я.С. Теоретико-методичні основи формування конструктивно-технічної компетентності учнів основної школи в умовах позашкільних навчальних закладів. Монографія. – Брошнів-Осада: ТАЛЯ, 2009. – 306 с.

75. Кепша Я.С. Формування конструктивно-технічної компетентності у гуртківців на заняттях декоративно-вжиткового мистецтва / Я.С. Кепша // Молодь і ринок. – 2008. – №3. – С. 25-30.

76. Кепша Я.С. Формування конструктивно-технічної компетентності у гуртківців на заняттях «Дизайн» гуртків у позашкільних навчальних закладах / Я.С. Кепша // Молодь і ринок. – 2009. – № 2. – С. 37-42.

77. Кремень В.Г. Модернізація освіти – важливий чинник соціального, економічного і політичного розвитку України / Василь Кремень // Вісник НАН України. – 2015. – № 3. – С. 23-25.

78. Ломов Б.Ф. Опыт психологического исследования соотношения навыков рисования и черчения: дис. ... канд. психол. наук. – Л., 1954. – 174 с.

79. Мадзігон В.М., Тарара А.М., Вдовченко В.В. Технології. 10–12 кл.: програма для профільн. навч. із технологій інженерно-технічного спрямування «Технічне проектування». Наказ МОН № (№1/11-1574 від 11.03 2010 р. Про надання грифа навчальній літературі «Рекомендовано МОН України». – К., 2010. – С. 1–87. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=education/average/prog12>.

80. Мадзігон В.М., Тарара А.М., Вдовченко В.В. Технології. 10–11 кл.: програма для профільного навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Технологічний напрям. Технологічний профіль. Спеціалізація «Технічне проектування». Наказ МОН № 1021 від 28.10.2010 р. Про надання навч. прогр. грифа «Затверджено МОН України». – К., 2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=education/average/prog12>.

81. Мадзігон В.М., Тарара А.М., Вдовченко В.В. Навчальна програма для 11-річної школи. Технології. 10–11 кл.: програма для

профільного навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Спеціалізація «Технічне проектування». Технологічний напрям. Технологічний профіль. Наказ МОН № 1021 від 28.10.2010 р. Про надання навчальним програмам грифа «Затверджено МОН України». – К., 2010. – 64 с.

82. Мачача Т.С. Культурологічний підхід до формування змісту трудового навчання в основній школі / Т. Мачача // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. пр. – К.: Педаг. думка, 2009. – Вип. 9. – С. 602-611.

83. Мачача Т.С. Культуротворчий потенціал освітньої галузі «Технологія» / Т. Мачача // Рідна школа. – 2007. – Лип. – серп. – С. 9-12.

84. Мачача Т.С. Формування проектно-технологічної культури учнів основної школи в процесі трудового навчання: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 – теорія та методика трудового навчання / Мачача Тетяна Святославівна; Ін-т педагогіки НАПН України. – К., 2011. – 20 с.

85. Мачача Т.С., Вдовченко В.В. та ін. Проект Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти. Освітня галузь «Технології» / Т.С. Мачача, В.В. Вдовченко // Проект Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти: офіц. вид. – К., 2010. – С. 67-70.

86. Мачача Т.С., Вдовченко В.В. Концептуальні підходи до стратегії розвитку технологічної освіти учнів основної школи / Т.С. Мачача, В.В. Вдовченко // Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки НАПН України за 2014 рік. – К.: Ін-т педагогіки, 2014. – С. 300-301.

87. Пометун О.І. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти / О.І. Пометун // Рідна школа. – 2005. – № 1. – С. 65-67.

88. Програми з профільних предметів для спеціалізов. загальноосв. шкіл художнього профілю; упоряд. О.В. Корнілова, О.В. Гайдамака. – Х.: Ранок, 2009. – 256 с.

89. Радкевич В.О. Теоретичні і методичні засади професійного навчання у закладах профтехосвіти художнього профілю : монографія / В.О. Радкевич; за ред. Н.Г. Ничкало. – К.: УкрІНТЕЛ, 2010. – 424 с.

90. Редіна В.А. Організація пошукової діяльності учнів у позашкільних закладах освіти: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.06 / В.А. Редіна; Ін-т проблем виховання АПН України. – К., 2000. – 19 с.

91. Рибалка В.В. Психологія розвитку творчої особистості: навч. посібн. / В.В. Рибалка. – К.: ІЗМН, 1996. – 235 с.

92. Рижова І.С. Філософія дизайну. Теоретико-методологічні засади: монографія / І.С. Рижова. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2006. – 544 с.

93. Рижова І.С. Дизайн як цінність: підходи до аналізу / І.С. Рижова // Гуманітарний вісник Запорізької держ. інженерної академії. – Запоріжжя: ЗДІА, 2004. – Вип. 19. – С. 171-190.

94. Рижова І.С. Дизайнерська діяльність: сутність, структура, механізм, спрямованість / І.С. Рижова // Гуманітарний вісник Запорізької держ. інженерної академії. – Запоріжжя: ЗДІА, 2005. – Вип. 22. – С. 156-169.

95. Ришова І.С. Людиновимірний характер дизайнерської творчості / І.С. Ришова // Нова парадигма. – К., 2004. – Вип. 40. – С. 107-122.
96. Ришова І.С. Основні категорії дизайнерської активності людини / І.С. Ришова // Нова парадигма. – К., 2004. – Вип. 39. – С. 105-116.
97. Ришова І.С. Теоретико-методологічні засади дослідження дизайну як соціального, культурного і загальноцивілізаційного феномена / І.С. Ришова // Нова парадигма. – К., 2005. – Вип. 46. – С. 115-133.
98. Розенсон І.А. Основы теории дизайна: ученик / І.А. Розенсон. – 2-е изд. – СПб.: Питер Пресс, 2013. – 251 с.
99. Роменець В.А. Психологія творчості: навч. посіб. / В.А. Роменець. – К.: Либідь, 2004. – 288 с.
100. Рунге В.Ф. Основы теории и методологии дизайна : учеб. пособ. / В.Ф. Рунге, В.В. Сеньковский. – М.: МЗ-Пресс, 2003. – 252 с.
101. Рунге В.Ф. История дизайна, науки и техники: учеб. пособие для архитектурн. и дизайнерск. специальностей: [в 2 кн.] / В.Ф. Рунге. – М.: Архитектура – С, 2006. – Кн. 1. – 367 с.
102. Сіданич І.Л. Духовно-моральне виховання у вітчизняній школі (XX – початок XXI століття): монографія / І.Л. Сіданич; ІАПН України, Ун-т менедж. освіти. – К.: Інтерсервіс, 2013. – 464 с.
103. Сидоренко В.Ф. Генезис проектной культуры и эстетика дизайнерского творчества: автореф. ... д-ра искусств.: 17.00.06 / ВНИИ техн. эстет. Гос. ком. СССР по науке и тех. – М., 1990. – 32 с.
104. Сидоренко В.Ф. Дизайн – образ культуры / В.Ф. Сидоренко // Вестник высшей школы. – 1989. – №12. – С. 37-45.
105. Сидоренко В.Ф. Модель «опережающего» образования / В.Ф. Сидоренко // Труды ВНИИТЭ. Серия «Техническая эстетика». – 1983. – Вип. 41.: Проблемы развития дизайнерского образования. – С. 37-38.
106. Сидоренко В.Ф., Устинов А.Г. Программа дизайнерского образования для специализированных средних школ / В.Ф. Сидоренко, А.Г. Устинов // Дизайн в общеобразовательной системе [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://rosdesign.com/design_materials/design_vniite.htm.
107. Тарара А.М., Вдовченко В.В. Інноваційність профілю навчання старшокласників «Технічне проектування» // Зб. наук. пр. Уманського держ. пед. ун-ту ім. П. Тичини; гол. ред. М.Т. Мартинюк. – Умань: П.П. Жовтий, 2010. – Ч. 3. – С. 233-246.
108. Тарара А.М., Вдовченко В.В. Концептуальні та інноваційні структурні розроблення для профільного навчання старшокласників в освітній галузі «Технології» / А.М. Тарара, В.В. Вдовченко // Молодь і ринок. – 2011. – №10(81). – С. 64-68.
109. Тарара А.М., Вдовченко В.В. Моделювання добору і реалізації змісту навчального предмета «Технології» в загальноосвітній школі на засадах проектно-технологічного підходу / А.М. Тарара, В.В. Вдовченко // Проектна діяльність учнів у системі компетентісно спрямованої соціальної і життєвої практики в 11-річній шк. та позашкільній освіті : у 2 ч. : матеріали

Всеукр. наук.-практ. конф. 29-30 жовтня 2014 р.; ред. кол.: І.Г. Єрмаков (наук. ред.) та ін. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2014. – Ч. 2. – С. 163-168.

110. Тарара А.М., Вдовченко В.В. Особистісно зорієнтовані підходи у фундаментальному дослідженні технологічного профілю «Технічне проектування» для 10–12 кл. / А.М. Тарара, В.В. Вдовченко // Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки за 2009 рік: інформ. видання. – К: Педаг. думка, 2010. – С. 227-228.

111. Тарара А.М., Вдовченко В.В. та ін. Формування проектно-технологічної компетентності учнів 5-9 класів у процесі навчальної діяльності / А.М. Тарара, В.В. Вдовченко // Компетентнісний потенціал проектної діяльності у загальноосвітньому навчальному закладі: практично зорієнтований посіб.; за заг. ред. І.Г. Єрмакова, С.В. Чумак. – К., 2010. – С. 270-282.

112. Тарара А.М., Мадзігон В.В., Вдовченко В.В. Навчальний предмет «Технічне проектування» для профільної підготовки учнів за спеціалізаціями інженерно-технічного спрямування / А.М. Тарара, В.В. Мадзігон, В.В. Вдовченко // Молодь і ринок. – 2010. – №11(70). – С. 49-52.

113. Тарара А.М., Мадзігон В.В., Вдовченко В.В. Навчальний предмет «Технічне проектування» для профільної підготовки учнів за спеціалізаціями інженерно-технічного спрямування / А.М. Тарара, В.В. Мадзігон, В.В. Вдовченко // Молодь і ринок. – 2010. – №12(71). – С. 23-26.

114. Теоретические и методологические исследования в дизайне: избр. материалы. – М.: ВНИИТЭ, 1990. – 233 с.

115. Теория дизайна: Теоретические и методологические исследования в дизайне. – М.: Из-во Школы культурной политики, 2004. – 372 с.

116. Теория личности в западноевропейской и американской психологии. – Самара: БАХРАХ, 1996. – 480 с.

117. Шпара П.Е. Техническая эстетика и основы художественного конструирования / П.Е. Шпара, М.П. Шпара. – К.: Вища школа, 1989. – 247 с.

УДК 78:-053.2/5:612.78

І.І. Буй, м. Київ

ЗБЕРЕЖЕННЯ ГОЛОСОВОГО АПАРАТУ У ДІТЕЙ

Співацький голос – це ніжний, тендітний інструмент, який потребує дбайливого, вмілого використання, зберігання та захисту. Спів дуже корисний для фізичного розвитку. Він є своєрідною гімнастикою, яка сприяє правильному росту грудної клітки, зміцнює дихальну й серцево-судинну системи, розвиває і тренує слух, артикуляційний апарат.

Голос – сукупність звуків, утворена голосовим апаратом людини (крик, плач, сміх, мова, спів). Голосовий апарат – комплекс органів і систем, які беруть участь у голосотворенні, який має три периферичних відділи,

АВТОРИ ЗБІРНИКА

Антонович Євген Антонович – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри етнодизайну і дизайну реклами Інституту реклами

Базиль Людмила Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач науково-дослідної лабораторії експериментальної педагогіки та педагогічних інновацій Інституту післядипломної педагогічної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України, директор Інституту проблем виховання НАПН України

Богоїс Ольга Миколаївна – аспірантка відділу змісту та організації педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, викладач Львівського ВПУ ресторанного сервісу та туризму

Буй Ірина Іванівна – студентка 4-го курсу Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Вдовченко Віктор Володимирович – професор кафедри етнодизайну і дизайну реклами Інституту реклами, старший науковий співробітник відділу технологічної освіти та допрофесійної підготовки Інституту педагогіки НАПН України, член Співки дизайнерів України

Вернигора Олена Леонідівна – учитель української мови і літератури гімназії «Євроленд» м. Києва

Вовк Мирослава Петрівна – доктор педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу змісту та організації педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України

Волинська Олена Степанівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри основ архітектури Івано-Франківського національно-технічного університету нафти і газу

Галузінська Марія Георгіївна – директор Чернівецької загальноосвітньої школи I-III ступенів №1, учитель світової літератури

Глотова Світлана Миколаївна – директор Теоретичного ліцею М. Греку муніципії Кишинєва Республіки Молдова

Гомеля Ніна Семенівна – старший науковий співробітник відділу змісту та організації педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України

Гонтова Лариса Валеріївна – старший викладач-методист Дніпропетровської консерваторії імені М.І. Глінки, аспірант Інституту проблем виховання НАПН України

Григолазова Таміла Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Грищенко Юлія Валеріївна – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу педагогічної майстерності Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України

Наукове видання

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ЯК СИСТЕМА ПРОФЕСІЙНИХ І МИСТЕЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

*Збірник матеріалів
XII Міжнародних педагогічно-мистецьких читань
пам'яті професора О.П. Рудницької*

Випуск 6 (10)

Науковий редактор – Г.І. Сотська
Літературний редактор – М.П. Вовк
Комп'ютерний набір, коректура – Ю.В. Грищенко
Художнє оформлення – Н.С. Гомеля

Підписано до друку 02.04.2015 р. Здано до друку 03.04.2015 р.
Формат 60X84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк ризографічний.
Ум. друк. арк.15.93. Наклад 300 прим. Зам. № 4/3.

Віддруковано з макету у видавництві Інституту обдарованої дитини НАПН України
04053, Україна, м. Київ, вул. Артема, 52-Д
тел./факс: (044) 481-38-38
E-mail: iod@iod.gov.ua